

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационния труд на Елица Георгиева Терзиева

ОСОБЕНОСТИ НА МЕТОДОЛОГИЧЕСКАТА СИСТЕМА В
ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА ПРАКТИКА НА ДОРА ВАЛИЕ

за присъждане на образователната и научната степен „доктор“

в професионално направление 8.2.

„Изкуствознание и изобразителни изкуства“

от проф. д-р Елисавета Мусакова,

Институт за изследване на изкуствата – БАН

Елица Терзиева е завършила специалност „Изкуствознание“ в НХА през 2014 г. със степен „бакалавър“. Магистърска степен получава през 2016 г. с темата „Методологически модификации в изследователската практика на Дора Валие“. Същата година е приета за редовен докторант към катедра „Изкуствознание“ на НХА, където е одобрено продължението като докторат на нейната магистърска теза. Срокът ѝ на обучение е бил законно удължен с 6 месеца. Дисертационният труд е предаден в съответния срок и по обем и съдържание отговаря на изискванията в Закона за развитието на академичния състав в Р България (преди неговите последни изменения и допълнения от 2018–2020 г.).

От 2015 г. Елица Терзиева работи в Националната художествена галерия, с длъжност уредник в отдел „Българско изкуство“, завеждащ фонд „Живопис след 1944 г.“. В това си качество тя е била куратор на редица изложби, от които могат да се отбележат по-специално тези на Стоян Цанев (2018): едната в рамките на проекта на галерията „Българските художници днес“, където тя е съставител на каталога към изложбата, а също и автор на кратка публикация по този повод в интернет изданието Арт диалог (2018); другата, организирана заедно със Стоян Цанев в галерия L'Union de Paris, Пловдив и придружена от каталог с текстове на Е. Терзиева (изд. „Жанет 45“, 2019). Тя е един от съставителите на каталога „Иван Мърквичка (1856–1938) и новата българска живопис“ (2016), също издание на НХГ. Тази творческа биография, която включва и други критически публикации в Бюлетина на СБХ и в. Култура, както и изложби, осъществени от Е. Терзиева като куратор на свободна практика, показва

добития сериозен професионален опит в областта на съвременното българско изкуство. От 2018 г. тя е член на секция „Критика“ в СБХ.

Преподавателският опит на Е. Терзиева датира от 2018 г., когато започва да преподава в катедра „Изкуствознание“ към Изящния факултет на НХА.

Дисертацията съдържа 150 страници основен текст, придружен от библиография на трудовете на Дора Валие, списък на ползвана литература и илюстративна част, чието съдържание е съобразено с начина, по който съответните творби са били репродуцирани в изследваните трудове. Текстът е разпределен в шест части, от които първата е въвеждаща, последната е заключение, а частите помежду съответстват на ключовите, според докторантката, трудове на Дора Валие, подложени на анализ: серията статии в *Cahiers d'Art* и книгите „Абстрактното изкуство“ (1967), „Ориентири. Френската живопис. Начало и край на една визуална система. 1870–1970“ (1976) и „Виейра да Силва. Пътища на приближение“ (1982).

Предложената за защита дисертация е един нестандартен труд, по няколко причини, които обясняват и мотивацията за неговото разработване, и използваната методология. Преди всичко, както се вижда и от магистърската теза на Е. Терзиева, налице е изключително силна пристрастност към личността на Дора Валие (родена Увалиева) и нейните изкуствоведски публикации. Тя предопределя изложеното в уводната част убеждение, че „заслужава по-целенасочен и задълбочен научен интерес“ едно присъствие в изкуствоведската литература върху изкуството на ХХ век, което се отличава с проникновен изследователски подход в отговорната „роля на медиатор по оста *свят на изкуството – художник – творба – зрител ...*“.

Тази предпоставка определя теоретичния характер на дисертацията, една все още учудващо слабо застъпена научна област в българската изкуствоведска наука, заедно с нейния метод, който е още по-рядко у нас явление – дискурсивния анализ, насочен в случая към напълно неизследвано художествено-критическо творчество. Самата „героиня“ на Е. Терзиева стои в странна позиция, тъй като независимо от оставения немалък брой публикации и дългогодишното сътрудничество в авторитетното списание *Cahiers d'art*, нейната кариера е изцяло свързана с Франция и въпреки това като че ли Валие не попада в категорията всепризнати френски или европейски изследователи, а българският произход не дава основание нито за поставянето ѝ в контекста на българското изкуствознание, нито за укора, че то е пренебрегнало свой сънародник – изложен в мотивите за избора на дисертационна

